אגרות הראי"ה - כרך א' - אגרת שה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ה' סיון תר"ע - יפו

נמען: הגאון ר' יעקב דוד ווילובסקי (הרידב"ז)

יש מערערים על פירות המושבות שנמכרו לנכרי, ובכך מקפחים את פרנסת העניים. לפי המבי"ט, גם המחמירים בקדושת שביעית בשל נכרי התירו את הפירות בסחורה (מהרי"ט מג). בשטר המכירה כלולה גם שכירות בהבלעה. בשמיטות הקודמות, בימי ר' יהושע לייב דיסקין, ר' שמואל סלנט והאדר"ת, לא נתחדשה חומרה כזו. הרב קוק מבקש מהרידב"ז לפנות לדייני בית הדין שלא יחדשו בזה דבר.

עיקרי הדברים

- הערעור על פירות המושבות.
- שיטת המבי"ט והמהרי"ט.
- אין לחדש חומרות נגד המנהג.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה, עה"ק[1] יפו ת"ו[2], ה' סיון תרעי"ן.

שלו'[3] וברכה ושמחת הרגל לכבוד מר ידידי ורב חביבא דנפשאי, דיתיב בתוונא דליבאי, הרב הגאון האמיתי, מופת הדור מוהר"ר[4] יעקב דוד רידב"ז[5] [הרב יעקב דוד וילובסקי (הרידב"ז), רבה של צפת, שחלק על היתר המכירה] שליט"א[6].

אחדשה"ט[7] באה"ר[8], וידידות נצח,

מצאתי חובה לעצמי לבקש את הדר"ג[9] ידי"נ[10] שליט"א. כאשר שמעתי, שנמצאים כעת מערערים בדבר פירות המושבות, מהכרמים והשדות שנמכרו לנכרי משום קדושת שביעית, באופן שתקופח עי"ז[11] פרנסתם הדלה של בני המושבות, שרבים בהם העניים והאביונים שעיניהם נשואות למחיר פירותיהם להחיות נפשם ונפש טפלי דתליין בהו. וכאשר על הפירות

---

1 עה"ק - עיר הקודש
2 ת"ו - תבנה ותכונן
3 שלו' - שלום
4 מוהר"ר - מורנו הרב רבי
5 רידב"ז - רבי יעקב דוד בן זאב
6 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
8 באה"ר - באהבה רבה
9 הדר"ג - הדרת גאונו
10 ידי"נ - ידיד נפשי
11 עי"ז - על ידי זה

אין באמת מה לערער, אחרי הוראת המבי"ט[12], [רבי משה מטראני, מחכמי צפת במאה ה-16] שאפילו לפי דעתו להחמיר בקדושת שביעית בשל נכרי התיר אותם בסחורה, ולא חשו לקדושת שביעית של דמיהן, כמו שביאר מוהריי"ט[13] בתשו' מי"ג. [שו"ת מהרי"ט, לרבי יוסף מטראני, בנו של המבי"ט] ובענין המכירה כללנו ג"כ[14] שכירות בהבלעה, שאם תהי'[15] איזה הסתפקות על המכירה משום דד"מ[16] תועיל עכ"פ[17] השכירות לענין היתר הפירות אע"פ[18] שלא תועיל לענין העבודות. וכיון שבשמיטות שעברו בחיי הגאונים הריל"ד[19] והרש"ס[20] ומ"ח האדר"ת[21] [הרב יהושע לייב דיסקין, הרב שמואל סלנט וחותנו של הרב קוק, האדר"ת] זצ"ל[22] לא נתחדשה בזה שום חומרא, אין ראוי לבא עכשיו בדבר חדש, ולרדת לחייהם של כמה משפחות מאחב"י[23], ויש בזה חששות רבות של קלקולים גדולים, ד' ירחם.

ע"כ[24] אבקש בזה את הדר"ג מר ידי"נ ואהובי שליט"א, שיצוה בטובו ע"י[25] עו"ר[26] לשלח אחרי דייני הבד"צ[27], ולהעירם שלא יחדשו בזה שום דבר, והנח להם לישראל במה שיש ע"ז[28] סמוכין מדברי גדולי הפוסקים קמאי ובתראי ז"ל[29]. והמצוה של הרבות שלו' בישראל, ומניעת משטמה בין אחים, ועוד דברים רבים שיש בזה, אין לשער. ואבטח באהבתנו הנאמנה, שיעשה הדר"ג לטובת הענין בכל עז, ויהי ד' אתו להצליחו, וברכת רבים עליו תבא.

אחתום בברכה ושמחת הרגל הק'[30], יום מתן תוה"ק[31], כנה"ר[32] ונפש ידידו נאמנו בידידות נפש,

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

12 המבי"ט - רבי משה מטראני

13 מוהריי"ט - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות י, ט (למשל: יעקב + טוביה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

14 ג"כ - גם כן

15 תהי' - תהיה

16 דד"מ - דינא דמלכותא (חוק המדינה)

17 עכ"פ - על כל פנים

18 אע"פ - אף על פי

19 הריל"ד - הרב יהושע לייב דיסקין

20 והרש"ס - והרב שמואל סלאנט

21 האדר"ת - הרב האדר"ת - אליהו דוד רבינוביץ-תאומים

22 זצ"ל - זכר צדיק לברכה

23 מאחב"י - מאחינו בני ישראל

24 ע"כ - על כן

25 ע"י - על ידי

26 עו"ר - עושי רצונו (שליחיו)

27 הבד"צ - הבית דין צדק

28 ע"ז - על זה

29 ז"ל - זכרונו לברכה

30 הק' - הקטן

31 תוה"ק - תורתנו הקדושה

32 כנה"ר - כנפשו הרמה